UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

L. Celij Lacta[n]tij Firmiani christiano[rum] eloquentissimi de opificio dei vel formatione hominis liber

Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus

Colonie, 1506

VD16 L 56

De forma ho[min]is [et] om[n]i me[m]bro[rum] habitudine. sed specialiter de auribus [et] oculis Cap. viij

urn:nbn:de:hbz:466:1-70248

Visual Library

q: in ſummo futurū erat. quaſi ſummū edificij culmē ornauit. Qui ornatus nō eſt in orbem coactus. aut in figurā pilei teres factus. ne quibuſdā partibꝰ nudis eſſet informis. ſed alibi infuſus. alibi retra ctus. pro cuiuſ libet loci decentia. Frons ergo vallata per circuitū ⁊ temporibꝰ effuſi ante aures capilli. ⁊ earū ſumme partes in corone modū cincte. ⁊ occipitiū om̄e contectū ſpeciem miri decoris oſtētat Jam barbe ratio incredibile eſt quātum conferat ad dignoſcendā corporꝫ maturitatē. vel ad differentiā ſexus. vel ad decorem virilita tis ac roboris. vt videat̄ omino nō cōſtatura fuiſſe totius corporis ratio. ſi quicqꝫ aliter eſſet effectū

¶ De forma hois ⁊ om̄i mēbroꝫ habitudine. ſed ſpecialiter de auribus ⁊ oculis ¶ Cap. viij

Nunc rationē totius hominis oſtendam. ſingulorūqꝫ mē brorum que in corpore aperta aut operta ſunt. vtilitates et habitus explicabo. Cum igitur ſtatuiſſet deus ex om̄ibꝰ animali bus ſolum hominē facere celeſtem. cetera vniuerſa terrena. hunc ad celi cōtemplatōem rigidum erexit. bipedēqꝫ cōſtituit. ſcꝫ vt eadē ſpe ctaret. vnde illi origo eſt Jlla vero depreſſit ad terram. vt quia nulla his immortalitatis expectatio eſt. toto corpore vt in humū proie cta ventri pabuloqꝫ ſeruirent. Hominis itaqꝫ ſolius recta ratio. ⁊ ſublimis ſtatus. ⁊ vultus deo patri cōmunis ac proximus originē ſuā fictoremqꝫ teſtatur Eius prope diuina mens. q: nō tantum ani māntum que ſunt in terra. ſed etiā ſui corporis eſt ſortita dominatū in ſummo capite collocata. tanqꝫ in arce ſublimis ſpeculatur om̄ia ⁊ cōtuetur Hanc eius aulam deus nō obductā porrectamqꝫ forma uit. vt in mutis animalibꝰ. ſed orbi ⁊ globo ſimilem. q orbis rotun

ditas perfecte rationis eſt ac figure. Eo igitur mens ꝛ ignis ille di-
uinus tanq̃ celo tegitur. Cuius cũ ſummũ faſtigiũ naturali veſte
texiſſet. priorem partem que dicit̃ facies neceſſarijs mẽbroꝝ miniſte
rijs. ꝛ inſtruxit pariter ꝛ ornauit. Ac primũ oculoꝝ orbes concauis
foraminibꝰ concluſit. a quo foratu frontem nominatã Uarro exiſti
mauit. ꝛ eos neq̃ minus neq̃ amplius q̃ duos eſſe voluit. ꝙ ad
ſpeciem nullus eſt perfectior numerus q̃ duoꝝ. ſicut ꝛ aures duas
quarũ duplicitas incredibile eſt. quãtam pulchritudinẽ p̄ſeferat. ꝙ
tum pars vtraq̃ ſimilitudine ornata eſt. tum vt uenientes altrinſe-
cus voces facilius colligãtur. Nã ꝛ forma ipa mirandũ in modũ
ficta. ꝙ eaꝝ foramina voluit eſſe nuda ꝛ inobſepta. ꝙ ꝛ minus decoꝝ
et minus vtile fuiſſet. quoniã ſimpliciũ cauernaꝝ anguſtias preter
uolare vox poſſet ꝛ ſpargi. niſi preceptam per cauos ſinus ꝛ reper
cuſſu retentam foramina ipſa conueherent illis ſimilia vaſculis. qui
bus inpoſitis ſolent anguſtiora vaſa compleri. Eas igitur aures q̃
bus eſt inductum nomen a vocibus hauriendis. Unde Uergilius
Uocemq̃ his auribus hauſi. quia vocem ipſam greci
vocant ab auditu per immutatiõem littere. aures velut au
des ſunt nominate. Noluit deus artifex mollibus pelliculis infor-
mare que pulchritudinẽ demerent. pendulas atq̃ flectentes. neq̃
duris ac ſolidis oſſibus. ne ad vſum inhabiles eſſent. immobiles
ac rigentes. ſed ꝙ eſſet horum medium excogitauit. vt eas carthi-
lago mollior alligaret. et habret aptam ſimul ꝛ flexibilem firmita
tem. In his audiendi tantum officium conſtitutum eſt. ſicut in ocu
lis videndi. Quorum precipue inexplicabilis eſt ac mira ſubtili-
tas. quia eorum orbes gemmarum ſimilitudinem preferentes ab

ea parte qua videndū fuit. mēbranis perlucentibꝫ texit. vt imagi
nes rerū contrapositarꝫ tanꝙ in ſpeculo refulgentes. ad ſenſum inti
mū penetrarēt Per eas igitur mēbranas ſenſus ille qui dicitur mens
ea que ſunt foris tranſpicit. ne forte exiſtimes aut imaginū incurſio
ne nos cernere (vt philoſophi dixerūt) quoniā videndi officiū in eo
debet eſſe. Quod videt. nō in eo quod videtur. aut intentione aeris
cū acie. aut effuſione radiorū; quoniā ſi ita eſſet. radiū quem oculis
aduertimus videremus donec intentus aer cū acie. aut effuſi radij
ad id quod videndū eſſet ꝑuenirent. Cum aūt videamus eodē mo
mēto temporis plerūqꝫ vero aliud agētes. nihilominus tamen vni
uerſa que contra ſunt poſita intueamur. Uerius ꝛ manifeſtius eſt
mētem eſſe que ꝑ oculos ea que ſunt oppoſita tranſpiciat. ꝙ per fe
neſtras lucēte vitro aut ſpeculari lapide obductas Et iccirco mens
ꝛ voluntas ex oculis ſepe dignoſcitur Quod quidem vt refelleret
Lucretius. ineptiſſimo vſus eſt argumēto. Si eñ mens inquit ꝑ
oculos videt. erutis ꝛ effoſſis oculis magis videret. quoniā euulſe
cū poſtibꝫ fores. plus inferūt luminis ꝙ ſi fuerint obducte Nimirꝫ
ipſi vel potius Epicuro q̄ eum docuit effoſſi oculi erant. ne videret
effoſſos orbes. ꝛ ruptas oculorum fibras. ꝛ fluentem per venas ſan
guinē. ꝛ creſcentes ex vulneribꝫ carnes. ꝛ obductas ad vltimū cica
trices. nihil poſſe lucis admittere Niſi forte auribus oculos ſimiles
naſci volebāt. vt nō tam oculis ꝙ foraminibꝫ cerneremꝰ. quo nihil
ad ſpēm fediꝰ. ad viſum inutiliꝰ fieri pt. Quātulū enim videre poſ
ſemꝰ. ſi mens ab intimis penetralibꝫ capitis ꝑ exiguas cauernarꝫ ri
mulas attēderet. vt ſi q̄s vellet trāſpicere ꝑ cicutā n̄ plus ꝑfecto cer
nat. ꝙ cicute ipſiꝰ capacitas ꝯprēdat Itaqꝫ ad vidēdū mēbris potiꝰ

in orbē cōglobatis opus fuit. vt viſus in latū ſpargeret. ꝛ q̄ in prio
ri facie adhererēt. vt libere poſſint oīa cōtueri. Ergo ineffabilis diui
ne ꝓuidētie ꝟtus fecit duos ſimillimos orbes. eoſqꝫ ita deuinxit vt
nō in totū cōuerti. ſed moueri tm̄ ac flecti cū mō poſſent. Orbes aūt
ipos humoris puri ac liquidi plenos eēvoluit. in quoꝝ media pte
ſcintille luminū cōcluſe tenerent. q̄s pupillas nūcupamus. in q̄b9
puris ac ſubtilib9 cernēdi ſenſus ac rō cōtinet. Per eos igit orbes ſe
ipam mens intēdit. vt videat miraqꝫ rōne in vnū miſcet ꝛ cōiungit
amborum luminū viſus

¶ Contra eos q̄ ſenſus falſos eſſe cōtendūt ¶ Caplm. ix.

Libet hoc loco illoꝝ rephēdere vanitatē. q̄ dū volūt oſten
dere ſenſus falſos eē. multa colligunt in q̄b9 oculi fallant
inter q̄ illud etiā qd̄ furioſis ꝛ ebrijs oīa duplicia videant. Quaſi
vero ei9 errori obſcura ſit cā. Ideo eī̄ fit. qꝛ duo ſunt oculi. ſed q̄uo
id fiat accipe. Viſus oculoꝝ intētione animi cōſtat. Itaqꝫ qm̄ mens
(vt ſupra dictū eſt) oculis tāq̄ feneſtris vtit. non tm̄ hoc ebrijs aut
inſanis accidit. ſed etiā ſanis ac ſobrijs. Nā ſi aliq̄d nimis ꝓpi9 ad
moueas. duplex videbit. Certū eſt eī̄ interuallū ac ſpaciū q̄ acies
oculoꝝ coit. Itē ſi retrorſum auoces aīm. q̄ſi ad cogitādū ꝛ intentio
nē mētis relaxes cū acies oculi vtriuſqꝫ deducit. tūc ſinguli videre īci
piūt ſeparatim. Si aūt rurſus intēderes aciemqꝫ direxeris. coit in
vnū q̄cq̄d duplex videbat. Quid ḡ mirū. ſi mens veneno ac poten
tia vini diſſoluta dirigere ſe nō pt ad vidēdū ſicut ne pedes q̄dem
ad ambulādū. neruis ſtupeſcentib9 debiles aut ſi vis furoris in cere
brū ſeuiēs. cōcordiā diſiūgit oculoꝝ. Qd̄ adeo veꝝ eſt. vt luſcis ho
minib9 ſi aut inſani aut ebrij fiāt nullo pacto poſſit accidere vt ali-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN